

EFFEKTER PÅ RÅDIGHEDSBELØB AF SU-REFORM OG LAVERE TOPSKAT PÅ UDDANNELSESNIVEAUER

01-07-2016

AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (2 123 7952)
OG CHEFKONSULENT CARL-CHRISTIAN HEIBERG

RESUMÉ

I Løkkes regeringsgrundlag fremgår det, at den øverste marginalskat skal sænkes med 5 pct.point. Det kræver en lettelse i topskatten på 5,5 pct.point. CEPOS har ud fra Danmarks Statistiks personregistre beregnet, hvor meget personer på diverse uddannelsesniveauer får ud af en sådan topskattelettelse gennem livet. En person med en lang videregående uddannelse får en fremgang i rådighedsbeløbet på 314.000 kr. gennem livet eller 6.700 kr. årligt i gennemsnit i alderen 18-64 år, hvis topskatten lettes med 5,5 pct.point. Hvis SU'en fjernes på kandidatdelen på universitetet (afløses af tilsvarende lånemulighed), så vil det isoleret set reducere livsindkomsten for en universitetsuddannet med 123.000 kr. Hvis de to forslag kædes sammen (fordi lavere SU kan medfinansiere lavere topskat), vil en person med en universitetsuddannelse få en samlet gevinst over et livsforløb svarende til 191.000 kr. For en person med en mellemlang uddannelse er der en gevinst på knap 70.000 kr. gennem livet. Forslaget vil overordnet betyde, at flere unge samlet set vil tage en videregående uddannelse (og navnlig en lang videregående), da den relative gevinst herved øges i forhold til at stoppe uddannelsesforløbet efter gymnasiet. Desuden vil reformen indebære, at det bliver mere attraktivt at tage netop de uddannelser, der giver en høj løn og lav ledighed. Produktivitetskommissionen fandt i deres rapport, at unge i dag i stor udstrækning søger ind på uddannelser, der giver en lav løn og høj arbejdsløshed. Den lavere topskat vil bidrage til at rette op på dette.

I Løkkes regeringsgrundlag fremgår det, at den øverste marginalsat skal sænkes med 5 pct.point. Det kræver en lettelse i topskatten på 5,5 pct.point. Mindre-provenuet herved udgør ca. 2,8 mia. kr. CEPOS har ud fra Danmarks Statistiks personregistre beregnet, hvor meget personer på diverse uddannelsesniveauer får ud af en sådan topskattelettelse gennem livet. Til sammenligning er det også angivet, hvor meget de enkelte uddannelsesniveauer ville få ud af, at de 2,8 mia. kr. i stedet blev brugt på en forhøjelse af topskattegrænsen eller en forhøjelse af jobfradraget.

Tabel 1. Gevinst på livsindkomst ved diverse politikændringer, kr.

Uddannelse	Topskat nedsat med 5,5%	Topskat afskaffet	Topskattegrænsen hævet med 107.000,- kr.	Loftet for jobfradrag hævet med 6.700,- kr.	SU til kandidatuddannelser fjernet	SU til kandidatuddannelser fjernet og topskat nedsat med 5,5%	Brugerbetaling på 5.000,- kr. per semester på kandidater og nedsættelse af topskat med 5,5%
Gymnasial	36.000	99.000	49.000	63.000	0	36.000	36.000
KVU	72.000	195.000	97.000	63.000	0	72.000	72.000
MVU	68.000	185.000	79.000	62.000	0	68.000	68.000
LVU	314.000	855.000	257.000	66.000	-123.000	191.000	264.000
Ph.d.	354.000	963.000	320.000	76.000	-123.000	231.000	304.000

Anm.: Samtidig med at loftet over jobfradraget hæves med 6.700 kr., øges jobfradragprocenten med 2,1 pct. point til 10,4 pct., således at den indkomst, der skal til for at få det maksimale jobfradrag, er uændret.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks personregistre.

Det fremgår, at en person med en lang videregående uddannelse får en fremgang i rådighedsbeløbet på 314.000 kr. gennem livet eller 6.700 kr. årligt i gennemsnit i alderen 18-64 år, hvis topskatten lettes med 5,5 pct.point. Hvis man forestiller sig, at SU'en fjernes på kandidatdelen på universitetet (afløses af tilsvarende lånemulighed), så vil det isoleret set reducere livsindkomsten for en universitetsuddannet med 123.000 kr. Hvis de to forslag kædes sammen (fordi lavere SU kan medfinansiere lavere topskat), vil en person med en universitetsuddannelse få en samlet gevinst over et livsforløb svarende til 191.000 kr. For en person med en mellemlang uddannelse er der en gevinst på knap 70.000 kr. gennem livet.

KONSEKVENSER FOR UDDANNELSESVALG

En sådan reform vil have flere fordele. Først og fremmest vil det indebære, at det bliver mere attraktivt at tage netop de uddannelser, der giver en høj løn og lav ledighed. Produktivitetskommissionen fandt i deres rapport, at unge i dag i stor udstrækning søger ind på uddannelser, der giver en lav løn og høj arbejdsløshed. Det kan skyldes, at unge i høj grad vægter livskvaliteten (forbundet med en uddannelse) højere end pengeafkastet (dvs. lønnen ved endt uddannelse). Livskvaliteten forbundet med uddannelse er ubeskattet, mens pengeafkastet af uddannelsen beskattes med 56 pct. på marginalen, og hvis afgifter indregnes, så er marginalskatten 67 pct. Den lavere topskat vil bidrage til at rette op på dette. Se i øvrigt særskilt notat om, hvordan lavere topskat mv. påvirker rådighedsbeløbet for ca. 600 uddannelsesretninger (læge, teatervidenskab, cand.mag., cand.jur., mv.). Den lavere topskat vil også betyde, at de højtudannede (læger mv.) vil arbejde flere timer. Dermed får samfundet mere ud af den investering, der ligger i en skattefinansieret universitetsuddannelse.

Forslaget vil overordnet betyde, at flere unge samlet set vil tage en videregående uddannelse (og navnlig en lang videregående), da den relative gevinst herved øges i forhold til at stoppe uddannelsesforløbet efter gymnasiet¹. Der er dog også mulighed for, at nogle studerende vil vælge at stoppe deres universitetsuddannelse,

¹ F.eks. er gevinsten for personer med lange videregående uddannelser mere end 5 gange så stor som for personer med en gymnasieuddannelse (191.000 kr. mode 36.000 kr., jf. tabel 1)

når de har fået deres bachelorgrad. Det kan være en konsekvens af den lavere SU. Dette er ikke et problem, da det for nogle er en privatøkonomisk fordel at tage et job efter 3 år på universitetet (da løngevinsten fra 2 år ekstra på universitetet ikke kan opveje den tabte lønindkomst i de 2 år). Samlet set vil flere vælge at tage en lang videregående uddannelse, når topskatten sænkes med 5,5 pct.point, og SU'en på kandidatdelen omlægges til lån.

Forslaget vil også betyde, at mange af fremtidens topskatteydere kommer til at betale for deres egen topskattelettelse. Bortfald af SU på kandidatdelen indebærer en budgetforbedring på 1,8 mia. kr., mens 5,5 point lavere topskat indebærer et mindre-provenu på 2,8 mia. kr.

Det fremgår også, at hvis de 2,8 mia. kr. anvendes på et øget jobfradrag, så er skattelettelsen næsten den samme blandt alle uddannelsesgrupper (fordi der er loft over jobfradraget). Gevinsten varierer mellem 63.000 og 76.000 kr., når man ser på KVVU'er til Ph.d.'er. Det maksimale fradrag får man ved en indkomst på 337.000 kr. (både før og efter reformen). Ulempen ved jobfradraget i forhold til uddannelsesvalg er, at det øger tilskyndelsen til ikke at tage en lang videregående uddannelse. Det skyldes, at den relative forskel mellem indkomsten efter skat mellem en lang og kort uddannelse mindskes.

En forhøjelse af topskattegrænsen (for 2,8 mia. kr.) vil øge den disponible indkomst med 257.000 kr. for en person med en lang videregående uddannelse. Skattelettelsen for en LVU'er er dermed lidt mindre, når topskattegrænsen øges sammenlignet med lavere topskattesats.

Boks 1. Sådan har vi gjort

CEPOS har på baggrund af Danmarks Statistiks personregistre beregnet, hvor meget hver enkelt dansker ville vinde/tabbe på at reducere topskatten og øge beskæftigelsesfradraget i 2016. Herefter er alle mellem 18 og 64 år grupperet efter uddannelse og alder. Dernæst beregnes den gennemsnitlige gevinst for alle kombinationer af alder og uddannelse, hvilket gør det muligt at beregne den samlede konsekvens over hele livet (18-64 år) for hvert uddannelsesniveau. Ved beregningen af konsekvenserne af brugerbetaling og afskaffelse af SU på kandidatdelen er det antaget, at de studerende fuldfører studiet på normeret tid. (Se appendix for en teknisk og mere detaljeret gennemgang).

APPENDIX: TEKNISK METODEGANG

Boks 2. Metode

A. Estimering af sammenhæng mellem uddannelsesvalg og timeløn

For at sammenligne afkastet på forskellige uddannelser er det ikke nok at sammenligne de faktiske timelønninger for forskellige uddannelser. Forskellen i løn mellem f.eks. jurister og økonomer er ikke kun påvirket af indholdet af uddannelserne, men også af, at det er forskellige personer med forskellige evner og præferencer, som læser henholdsvis jura og økonomi. For at finde det "rene" afkast af uddannelsen skal forskelle i de studerendes evner mv. neutraliseres.

Det gøres i en Mincer-regressionsanalyse (OLS), som estimerer sammenhængen mellem antal års uddannelse og timelønnen med baggrundsvariablene: *Antal års erfaring, køn, civilstatus, region, herkomst, antal børn i familien, faderens uddannelse, moderens uddannelse, branche. Antal års uddannelse* måles ud fra studiets normerede længde, hvilket giver 7 niveauer (folkeskole, gymnasie, faglært, KVVU, MVU, LVU og ph.d.). *Erfaring* indgår kvadratisk og krydses med dummies for uddannelsesniveaet, således at erfaringskurven er forskellig fra uddannelsesniveau til uddannelsesniveau. Data er 2013-data fra Danmarks Statistiks personregistre. Det benyttede lønbegreb indeholder overtidsbetaling og pensionsopsparing. Regressionsresultaterne er gengivet i appendiks 3.

Der er således tale om en forholdsvis standard Mincer-regression, hvilket dog ikke betyder, at modellen er immun over for kritik. Der kan være endogenitetsproblemer med uddannelsesvalget, og det er ikke givet, at baggrundsvariablene, herunder forældres uddannelsesvalg, i tilstrækkelig grad fanger uobserverede individuelle karakteristika så som evner og flid. En potentiel løsning på disse problemer er en IV-regression,

men det har vist sig svært at finde egnede instrumenter, og der er desuden uenighed om betydningen af endogenitetsproblemerne. Internationale studier finder typisk, at IV-estimerne af afkastet af uddannelse er højere end OLS-estimerne².

Ovennævnte regression antager, at 1 års ekstra uddannelse giver et konstant afkast. For at finde afkastet af specifikke uddannelser, erstattes variabelen "*antal års uddannelse*" med dummy-variable for hver enkelt af de 611 videregående uddannelser, som indgår i analysen. Der er kun medtaget uddannelser, som har mindst 25 færdiguddannede personer.

B. Beregning af livsindkomst for 611 videregående uddannelser

Vi simulerer 1.000 basis livsforløb (18-64 år). Først fastlægges værdierne af baggrundsvariablene (bortset fra branche) for det 18. år for hvert livsforløb. Det sker ved tilfældig udvælgelse med sandsynligheder, som er i overensstemmelse med de faktiske frekvenser i befolkningen. For det 19. til det 64. år udvikler værdierne af baggrundsvariablene sig tilfældigt med overgangssandsynligheder, som er i overensstemmelse med de faktiske overgangsfrekvenser i befolkningen. Vi lader nu de 1.000 livsforløb (kombinationer af baggrundsvariable) tage de 611 uddannelser. Herved fås reelt 611.000 forskellige livsforløb - 1.000 forskellige kombinationer af baggrundsvariable kombineret med 611 forskellige uddannelser. Hver af disse 611.000 livsforløb tildeles en branche ud fra en sandsynlighedsfordeling, som matcher frekvenserne for de forskellige uddannelser. Branchevalget er således, i modsætning til de øvrige baggrundsvariable, knyttet til uddannelsen, så vi undgår, at vi f.eks. får et stort antal dyrlæger i den finansielle sektor.

Efter at have fastlagt uddannelse og baggrundsvariable for hvert af de 611.000 livsforløb kan vi beregne en indkomst (løn, SU, dagpenge) for hver alder 18-64 ud fra resultatet af regressionsanalysen. Livsindkomsten for hver uddannelse beregnes som summen af de årlige indkomster i alderen 18-64, svarende til en antagelse om, at realrenten er lig diskonteringsfaktoren.

C. Skatteeksperimenter

Efter at have dannet de 1.000 livsforløb for hver uddannelse, er det ligetil at beregne konsekvenser af diverse politiktiltag. I beregningerne er benyttet 2016-skatteregler.

---

² Se Vismandsrapporten, efterår 2003 kapitel 2, side 145.